

PAAVO
RINTALA

**MUMMONI JA
MANNERHEIM**

PAAVO
RINTALA

SAGA
EGMONT

MUMMONI JA
MANNERHEIM

Paavo Rintala

Mummoni ja Mannerheim

SAGA Egmont

Mummoni ja Mannerheim

Cover image: Heritage Image Partnership Ltd / Alamy Stock Photo,
Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa
julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1960, 2020 Paavo Rintala and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726547160

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any
means without the prior written permission of the publisher, nor, be
otherwise circulated in any form of binding or cover other than in
which it is published and without a similar condition being imposed on
the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

Mummoni ja Mannerheim

Ensimmäinen Luku

1

Mannerheim istuu jakkaralla vuoteen vieressä ja katselee jalkineitaan. Ne ovat lyhytvartiset saappaat, hevosennahkaa; nahan karkea pinta saappaan päällyspuolena.

Tuvan esimies neljännen vuosikurssin kadetti, on sanonut, että ne ovat »nahkojen» saappaat. Niitä ei saa kiillottaa muulla kuin vahalla. Niitä ei saa rasvata minkäänlaisella rasvalla. Tuvan esimies puhui paljon, mutta koko puhe oli yhtä ja samaa: ei saa, ei saa. Siitä meni pää sekaisin.

Tuvassa hälistään.

Tusina nelitoistavuotiaita poikia sovittelee ensimmäistä kertaa kadettipukua päälleen.

He ovat nyt kadettikoulussa. He ovat aloittaneet sotilasuran. Heistä on tuleva upseereita.

Tupa on väljä ja valoisa. Kaksitoista pyöreäpäätystä rautasänkyä, niiden päällä juovikas peitto. Jokaisen päädyssä hattuteline seinässä kiinni. Tuvan keskellä suuri pöytä, siinä pöytälaatikko; pöydän ympärillä jakkaroita.

Mannerheim vilkaisee vierustoveriin.

— Kotona puhuivat, että täällä piestään, että vanhemmat kadetit ... mutta että kasvoihin ei saa lyödä, vierustoveri sanoo ja hymyilee Mannerheimille.

— Mistä päin sinä olet kotoisin?

— Louhisaaresta, entä sinä?

Toveri ei ennätä vastata.

— Nahkat, huomio!

Huuto kuuluu ovelta. Pojat hyppäävät pystyyn.

Ovella seisoo tumma, solakka nuorimies. Takana näkyy kolme muuta samanikäistä. Ylimmän vuosikurssin kadetteja. Sillä, joka seisoo keskellä ovea, on kullalla kirjailtu univormu. Seisoja katselee tulokkaita. Sitten hän astuu tupaan. Hänen takaansa ryntää toinen nuorimies, tarttuu lähintä pikkupoikaa niskasta ja taluttaa hänet vuoteen viereen.

— Näin. Pienokaiset, ettekö te tajua, että silloin kun huudetaan huomio, jokainen menee seisomaan sänkynsä viereen ja ottaa asennon. Tämä herra on kadettiväapeli. Muistakaa se.

Kadettiväapeli kiertää tupaa. Hän pysähtyy vuorotellen jokaisen uuden pojan eteen.

— Mikä nimi? Mistä kotoisin? hän kysyy kaikilta.

— No niin. Minä ja minun johtamani seitsemän viisaan neuvosto tulee valvomaan teitä ja teidän etujanne, nahkat. Painatte tämän mieleenne. Te olette nyt sotakoulussa. Ja jotta sivistin elkeet, kasvojen röyhkeä ilme ja rauhaton pärstäkerroin kitkettäisiin teistä kokonaan pois, teillä ei tule olemaan kahtena ensimmäisenä vuotena muuta kuin velvollisuuksia. Teidän on sokeasti toteltava vanhempia kadetteja. Sellaisia sanoja kuin en tiedä, en voi, en tahdo, ei täällä tunneta, ne kuuluvat siviilielämään. Ja tästä päivästä lähtien te myös unohdatte mitä käveleminen on, sillä te tulette aina vain juoksemaan.

— Nämä ovat teidän ilonne ja oikeutenne. Niistä asioista, mitä te ette saa tehdä tulee niin pitkä luettelo, että saatte kuulla sen myöhemmin, kadettiväapeli sanoo ja lähtee. Mutta hän palaa ovelta.

— Minä lähdin. Minä lähden uudelleen. Muistakaa, mitä silloin tapahtuu.

Joku on kuullut, että silloin pitää huutaa.

— Huomio, hän huutaa.

Poikien helpotukseksi kadettivääpeli pääsee kuin pääseekin astumaan tällä huudolla ovesta käytävään.

Pojat alkavat hälistä.

Yhtäkkiä hälinä lakkaa.

Mannerheim näkee ryhmän 16—17-vuotiaita kadetteja ovella. Ne tulevat tupaan. Muutamilla on kädessään rautalangan pätkä, jonka toinen pää on taivutettu koukuksi.

— Alokkaat, asento.

— Nyt seuraa meidän puhuttelu. Vaikka kadettivääpeli puhuikin teidän oikeuksistanne, te unohdatte nyt kokonaan semmoisen sanan. Tiedättekö mikä tämä on? Puhuja heristi kädessään rautalankaa.

— Tämä on toimeenpaneva valta. Ja tämä pitää kyllä huolen siitä, että te tulette unohtamaan paljon muutakin kuin oikeutenne. Tämä tekee teistä sotilaita, lapsukaiset.

Ryhmä tarkastaa vuorotellen jokaisen tulokkaan.

— Tällä on levoton pärstäkerroin, ryhmän vanhin sanoo ja osoittaa ensimmäistä oven vieressä seisovaa poikaa.

— Rauhoitusprssiin, toinen sanoo ja toverit nyökkäävät. He siirtyvät tarkastelemaan seuraavaa.

— Nimi?

— Schauman.

— Ei noin vastata vaan: alokas Schauman, herra kadetti.

— Alokas Schauman, herra kadetti, alokas Schauman sanoo.

— Tämä alokas Schauman tarvitsee tuburetilla voitelun vai määrätäänkö hänet tanssimaan frikasseeta? johtaja kysyy toveriltaan.

— Frikasseeta!

— Selvä on, seuraava ... nimi.

— Alokas Mannerheim, herra kadetti.

— Alokas Mannerheimilla on siviilimiehen turpa. Mitäs me tälle kaverille tehdään, hyvät herrat?

- Rauhoitusprässiin vaan, toinen toveri sanoo.
- Selvä on, seuraava.

Ryhmä tarkastaa alokkaat; sen vanhin sanoo jokaiselle jonkun sanan. He kuulevat sanoja: rauhoitusprässi, tangentti-isku, taburetti, frikasee. He eivät ymmärrä sanojen merkitystä. He tietävät, että ne merkitsevät kidutusta, mutta minkälaista kidutusta mikin, sitä he eivät tiedä.

He kuiskuttelevat siitä. He ovat innoissaan ja samalla peloissaan.

— Mutta kasvoihin ei kuulemma lyödä, Mannerheimin toveri tietää.

— Mitä sinä sait? Minä sain »peltirasvauksen».

— Minäpä sain »lujan sekantin kaksikymmentä kertaa».

— Mutta minulle sanottiin, että »kurkku».

— Sehän merkitsee, että suoraan turpiin ja mustelma silmään.

— Ei, ei ne uskalla sentään.

— Minä sain »Kalmbergin prässin».

Illalla tuvan esimies antaa heille lukujärjestyksen.

Se on ensimmäinen pettymys. Siinä ei ole muuta sotilaallista kuin aamuherätys kuudelta. Lukujärjestyksessä on tavallisia kouluaineita: uskontoa, laskentoa, ranskaa, maantietoa, kielioppia.

He odottelevat kidutuksen alkamista.

Sitä ei kuulu. Tuvan esimies käy ilmoittamassa valmistautumisen hiljaisuuteen. Alokkaat vetävät yöpaidat päälle, menevät vuoteisiin ja nukahtavat.

Kuudelta heidät herätetään rummuttamalla.

Pesuvesi on huoneenlämpöistä, kuparikattiloissa yön seissyttä, se tuntuu kylmältä, jääkylmältä. Se on sotilaallista pesuvettä. Sitten aamulenkki ja yhteinen aamuhartaus maneesissa.

Koulupäivä alkaa.

Sitä seuraa toinen tavallinen ja yksitoikkoinen koulupäivä.

Suuria pieksäjäisiä ei kuulu. Nuoren kadetin mieli viihtyy haaveissa, Hänen Majesteettinsa tsaarin kenraaliseurueissa, kilpa-ajoissa ja henkikaartien univormuissa.

On syysilta. Kadettikoulun vanhat pihapuut ovat paljaita. Niiden kyhmyiset oksat törröttävät taivasta vasten.

Kahden ylimmän luokan kadetit ovat maastoretkellä. On hiljaisuus. Nelitoistavuotiaat ensiluokkalaiset ovat sikeässä unessa.

Kadetti Mannerheim herää siihen, että peitto riuhtaistaan hänen yltään. Joku tökkää nyrkillä kylkeen.

— Ylös siitä.

Hän hieroo silmiä ja nousee vuoteelle istumaan.

Tuvassa palaa himmeä yölamppu. Yöpaidassa olevia tovereita tyrkitään keskelle huonetta jykevän pöydän ääreen.

Tyrkkijät ovat kolmas- ja neljäsluokkalaisia. Niillä on remmit ja rautalangat.

— Onko vapaaehtoisia?

Ei vastausta.

Ryhmän johtaja, seitsentoistavuotias kadetti osoittaa rautalangalla lähinnä seisovaa pientä vaaleata poikaa.

— Sinä siinä. Hyppää pöydälle!

— Kyllä, herra kadetti.

— No hyppää hyppää, äläkä rupea määkimään.

Poika nousee pöydälle.

— Yöpaita korviin!

— Herra kadetti, poika sanoo. Hän empii.

Kadetti lyö remmin solkipäällä poikaa kintuille.

— Täällä ei munita ... no, paita korviin ja äkkiä.

Pojan huulet alkavat vapista, hän katsoo ympärilleen ja epäröi yhä.

Vyön solkipuoli iskee kolme kertaa pojan pakaroihin.

— Liikettä töppösiin. Johan minä sanoin, että nyt ei munita.

— Hy ... yh ... hy, poika sanoo ja vetää yöpaidan korviin.

— Nyt seuraa frikasseeta. Tämä on hauska tanssi, johtaja sanoo ja iskee rautalangalla pojan oikeaan pohkeeseen. Poika älähtää ja nostaa jalkaa. Johtaja iskee vasempaan pohkeeseen. Yöpaidan sisästä kuuluu itkua. Pojan ruumis värisee.

— Piruettia, johtaja sanoo.

Iskuja satelee pojan vatsaan, selkään, takamuksiin, reisiin, pohkeisiin. Remmit ja rautalangat jättävät jälkiä ihoon.

Nelitoistavuotiaan ruumis sävähtää joka iskulla. Se alkaa kiemurrella pöydällä.

Toverit katsovat tanssia ääneti. Kun yöpaidan sisästä alkaa kuulua yhä surkeampi kollotus, lyöjien nauru tarttuu lyötävän tovereihin.

Kun selässä ja pohkeissa näkyy verinaarmuja, johtaja sivaltaa rautalangalla vatsaan. Hän innostuu:

— Eespäin, sä jalo aate verinen!

Poika kirkaisee, hypähtää tasakäpälää.

Katselijat nauravat.

— Peitä munasi ja hyppää alas, johtaja sanoo.

Poika laskee yöpaidan.

Hän yrittää avuttomasti hymyillä lyöjilleen.

— No eikö kuulu, alas siitä, johtaja tiuskaisee ja sivaltaa remmillä.

— Seuraava. Ja toinen ryhmä, ottakaa rauhattomat siviilipärstät Kalmbergin prässiin, johtaja sanoo.

— Sinä siinä, Mannerheim. Sinulla on siviilimiehen turpa. Sinusta ei ikinä tule kunnon sotilasta, mutta koetetaan nyt kuitenkin auttaa.

Nuorukaiset tarttuvat Mannerheimiin. Kaatavat hänet selälleen lattialle. Kolme jakkaraa asetetaan hänen päälleen. Yhden jakkaran poikkipuu sattuu Mannerheimin kurkun kohdalle ja painaa kurkkutorvea. Joka jakkaralle istuu kadetti.

— Kellä on kynttilä, herrat?

Kynttilä sytytetään. Kadetti istuu kynttilä kädessä Mannerheimin kasvojen viereen. Jakkaralla istuva alkaa puhua:

— Kuule, Mannerheim. Älä hikeenny, mutta meidän on tehtävä sinusta sotilas. Sinulla on kaamea sivistin turpa. Sinä olet oikea turpanaama. Sinä et kelpaa mihinkään joukko-osastoon, jos me ei nyt rauhoiteta sinun pärstäsi ... rauhoitusta.

Kasvojen vieressä istuva kadetti tipauttaa steariinia Mannerheimin kaulalle.

— Lisää, se kiristelee vielä hampaitaan, luennoitsija sanoo.

Steariinia tiputetaan.

— Vielä lisää, luennoitsija sanoo.

— Sinähän olet ihan mahdoton. Vaikka me koetetaan olla sinulle ystävällisiä, sinä vaan tulet enemmän ja enemmän sivistin näköiseksi ... no, elä elä irvistele siinä, yritä nyt hymyillä ... pojat, tämä Mannerheim ei osaa hymyillä ... antakaa sille lisää steariinia.

Kadetti Mannerheim yrittää hymyä suupieliin. Juuri kun hän on sen saamaisillaan, pisara kuumaa steariinia tipahtaa kaulalle, ja kasvot vääntyvät jälleen tuskasta. Katselijat, kiduttajat ja kidutettavan toverit nauravat.

Mannerheim onnistuu saamaan hymyn tapaisen irvistyksen suupieliin. Kalmbergin prässä on loppunut.

— No, nousehan siitä. Äkkiä. Seuraava pienokainen pukille.

Mannerheim nousee, oikoo rypistyneen yöpaidan ja aikoo suuttuneena siirtyä sivulle. Vierustoveria rauhoitetaan. Hänen kasvoilleen tiputetaan mustetta. Tippa tipalta kasvot muuttuvat yhä naurettavammiksi. Mannerheim unohtaa äkeytensä. Hän kuulee esitelmän pitäjän yksitoikkoisen äänen:

— Näin sinusta tehdään sotilas. Sotilaan täytyy tottua kärsimään kaikkea. Mustettakin. No Schauman, hymyile, hymyile ... Iloisin mielin kärsi vaan.

Musteen tiputtaja alkaa laulaa:

Tiens aina kulki kunniaan,
iloisin mielin kärsi vaan
hän kylmää, nälkää, haavojaan.

Kadetti Mannerheim raapii steariinia kaulasta.

Kiduttajat yhtyvät musteentiputtajan hyräilyyn. Sitten arimmat alokkaat ja pian kaikki rauhoitettavan ympärillä olevat nuorukaiset.

Kadetti Mannerheim parantaa ryhtiään, polkee lattiasta tahtia oikealla jalalla ja laulaa toisten mukana:

Kun viisitoista vuotta vaan ma kerran täyttää saan.

Oppilastuvan ikkunoihin näkyy puiden paljaita oksia. Hämärä on siirtänyt ne ikkunoiden viereen. Ne piirtyvät kyhmyisinä tummaa taivasta vasten.

2

»Eeva Maria Kustaava Mömmö».

Se kuulostaa kirkolta ja papilta ja rippikoululta. Se on juhlallista. Vielä muutama päivä sitten hän oli tavallinen Eeva Maria ja nyt hän on koko nimi, Eeva Maria Kustaava Mömmö, ei enää mikään Eeva tyttönen.

Hän on nyt piika. Navettapiika. Järvenpään isossa talossa.

Suurta ja juhlallista.

Piika-Mömmö.

Pitkä hento tytönroikula. Pitkät luut. Niitten päällä usein kananlihalle nouseva nahka. Nahan verhona ohut retonki, jalassa pieksut ja mielessä haaveet.

Hän haaveksii kyökkipiian paikkaa kirkonkylän suureen kartanoon. Herraskartanoiden kyökkipiioilla on uudet vaatteet ja kauniit esiliinat. Ne ovat hyvinsyöneitä tyttöjä. Ne tapailevat kovasti herrasväen kieltä. Ja kun ne kikattavat, niitten vyöliinujen nauhat katkeilevat ja röijyn selkäsauma ratkeaa tuuman verran joka kikatuksella. Niin tiukalla ne pitävät vyöliinan nauhoja ja niin piukalla röijyysä saumoja.

Eeva Maria Kustaavalla ei ole vielä ikinä ollut yhtään varta vasten hänelle tehtyä vaatekappaletta.

Hän on ensimmäistä vuotta palveluksessa. On ollut jo kekristä lähtien. Navettapiikana. Hän on seitsenlapsisen perheen kolmas. Vanhemmat siskot ovat palveluksessa. Hän on nyt vuorossa, kun hänkin on tyttö, pahaksi onneksi. Vanhimmalle tehdyt vaatteet ovat kestäneet toiseksi vanhimmankin päällä ja sitten ne ovat joutuneet hänelle. Jos hän olisi syntynyt vasta neljäntenä, hän olisi ollut poika ja saanut uudet, varta vasten hänelle tehdyt vaatteet.

Miksei hän ole syntynyt neljäntenä, pojaksi.

Nyt hän on piikana. Palkaksi on luvattu antaa vaatetta.

— Ensimmäisenä vuonna et saa rahapalkkaa. Vaan uuden ulkoverhon. Täytyyhän sinut vaatettaa, poloinen, emäntä on sanonut.

— Tehdään nyt aluksi semmoinen sopimus. Se on hyvä sopimus. Katsotaan sitten toisena vuonna. Jos vaikka sitten maksettaisiin sullekin oikeata rahapalkkaa. Mutta

katsotaan sitten, ettet pane kalliita rahoja turhuuteen, emäntä on sanonut.

Sitten hän voi ostaa uusia vaatteita herastuomarin maakaupasta. Kauppias on herastuomari ja sillä on nuori emäntä. Sieltä hän ostaa kirjavan vyöliinan, hartiahuivin ja teettää lopuilla rahoilla itselleen kiiltonahkaiset ruojukengät.

Sitten hän pääsee kyökkipiiksi johonkin herraskartanoon ja alkaa lihota. Sitten hän kikattaa herraskieltä toisten kyökkipiikojen kanssa, ja röijyn selkäsaumat ratkeilevat kun hän oikein kikattaa. Niin lihava piika hänestä tulee. Oikea ihminen, aikaihminen. Niin kuin Alma tuossa.

Alma, talon toinen piika, nukkuu hänen vieressään kahden maattavassa puusohvassa. Sohva on pirtin pihanpuoleisessa nurkassa. Alma nukkuu selällään ja kuorsaa raskaasti. Suu auki. Toisessa nurkassa, uunin puoleisessa, nukkuu talon vanha renki. Se on Paavo.

Alma on lämmin ja pirtti on lämmin. On hyvä nukkua Alman vieressä suuressa lämpimässä pirtissä puusohvassa rikkaassa talossa. Täällä on kaikki suurta ja väljää. Täällä saa murheetonna astua ruokapöytään ja aina on syömistä tarpeeksi. Saa syödä niin paljon kuin jaksaa.

— Syö, syö, että vähän lihoisit, lapsiparka, emäntä on sanonut.

— Mutta älä itseäsi syönnillä tapa, että vähän vielä Jumalan sanaakin kuunnella jaksat. Sinulla kun on tuo lukemisen taito kokonaan kesannolla, isäntä on sanonut ehtoolla ruokapöydässä.

Eeva Maria Kustaava painautuu Alman kylkeen.

Mielessä on kirjava vyöliina.

Hän herää siihen, että hänellä on kylmä. Pirtissä on pimeää, se on yön aikana kylmennyt. Alma on kiskonut

peiton hänen päältä. Alma on jo pukeutunut ja Paavo virittää valkeata. Ulkona on pimeys ja koleus.

Aamulypsyn aika.

— Elä siinä kalisuta hampaita. Ota tuosta Paavolta pärettä ja tee valkeaa navetan kotaan.

Eeva Maria Kustaava nousee. Hän vetää mekon päälle, ottaa Paavolta päreen, sujauttaa ovensuussa paljaat jalkansa navettaronttosiin ja lähtee kävelemään pihan poikki navetalle. Hän varjelee ruumiillaan pärettä sammumasta.

Iltä, lämmin pirtti, lämmin Alma ja Alman kuorsaus ovat kaukana. Niihin on matkaa kuin jouluun. Siihen mahtuu koko päivä, harmaja syksyinen päivä, matala taivas, raskaat pilvet ja paljaat puut. Ja sitten vielä ehtoolla, kun kaikki ovat syöneet ja nukuttaa, on kuunneltava kun isäntä lukee raamattua.

— Tämän talon piikoxen pitää osata olla ristittyjä papin edessä kinkereillä, isäntä on sanonut.

Vasta sitten on herraskartano ja kirjavaröijyiset kyökkipiiat.

3

Mannerheim katselee puiden oksia kadettikoulun ikkunasta. Hän kuulee portaista kolinaa, iloista meteliä, ja sitten ovi paiskataan kiinni: toverit menevät iltalomalle. Joka viikko toistuvat samat äänet. Niiden jälkeen ei ole muuta kuin ikkuna, puiden oksat, raskas taivas ja ympärillä hiljaisuus.

Poistumiskielto.

Iltataivas kirkastuu ja punertaa hetken ennen pimeän tuloa. Seuraavana päivänä oksat ovat huurteessa. Sitten sataa lunta, ja kun toverit seuraavan kerran hälisevät portaikossa, on maassa hanki. Hän katselee yhä samoja

puita ja kuuntelee oppilastupien hiljaisuutta.

Poistumiskielto jatkuu. Syy: epäotilaallinen käytös ja huolimattomuus.

Hanget alkavat kimaltaa, pintalumi käy rakeiseksi ja karkeaksi.

Kaikki haaveet: kilpa-ajot, juhlalliset upseeriseurueet ja kauniit hevoset ovat kaukana.

Toverit ovat kaupungilla. Kohta tulee pääsiäinen. Hän ei pääse mihinkään.

Kun pääsiäinen tulee, taivas vihertää läpikuultavana Haminan mustien kattojen yllä ja puiden oksat harottavat taivasta vasten kuin niissä olisi rukouksen mieli. Toverit ovat kaupungilla.

Hän päättää tehdä rohkean ja ensimmäisen itsenäisen teon.

Kylmä kalle vuoteeseen ja ulos, vapauteen.

Hän vetää päiväpeiton vuoteesta, pöyhii patjaa, avaa kaapin ja sulloo vaatteita mytyksi patjalle. Mytyn hän sitoo manttelilla kylmäksi kalleksi, vetää päiväpeiton sen päälle, kohentaa vielä peittoa ja alkaa kiireesti pukeutua ulosmenopukuun. Hän on neljän vaiheilla: mennäkö tovereitten seuraan, karatako suoraan päätä kotiin asti ja lähteä merille vai karatako vain tilapäisesti ja toivoa, että kaikki vielä muuttuu hyväksi, että hänestä kuitenkin tulee sotilas. Hän valitsee viimeisen mahdollisuuden, rientää suoraan tutun virkamiehen luo ja pyytää yösijaa. Kun hän rupeaa nukkumaan, itku on kurkussa.

— Ylös.

Koulun väpeli seisoo hänen vieressään ja koskettaa olkapäätä. Ensin hän ajattelee, että väpelin seisominen on unta. Hän nukkuu oppilastuvassa poistumiskiellossa ja toverit ovat kaupungilla. Sitten hän tuntee kosketuksen.

— Pukeutukaa. Aikaa viisi minuuttia. On käsky palata kouluun.

Hän pukeutuu. He kävelevät peräkanaa kouluun, vääpeli edellä.

— Kai te aavistatte, mitä tästä seuraa.

Muuta vääpeli ei sano.

— Kyllä aavistan, herra vääpeli.

Hän osallistuu palvelukseen eikä rangaistusta kuulu. Silti kaikki aavistavat sen. Kun hän lähestyy tovereita, nämä kaikkoavat. Tovereilla on nyt paljon läksyjä, he ovat nyt ahkeria ja vaiteliaita, he opiskelevat sotilaiksi. Hän on jäänyt ulkopuolelle. Yksi sana erottaa hänet toveripiiristä. Sitä ei ole vielä sanottu, mutta kaikki tietävät sen.

Erottaminen.

Se merkitsee, että toiveet ylenemisestä ja sotilasurasta ovat iankaikkisesti lopussa. On tehtävä jotakin muuta. On kaksikin vaihtoehtoa, joita tavallisesti punnitaan, kun joudutaan erotettuna lähtemään Haminasta. Mennään yliopistoon ja valitaan virkamiehen ura. Pannaan kaulukset kaulaan ja toistellaan läpi elämän samaa, mitä muutkin sotakouluista potkitut ovat vuosisadasta toiseen jauhaneet. Tai sitten ei valita mitään uraa. Eletään seikkailijan elämää, Ura sekin.

Kun hän hyvästelee tovereita, siteet palautuvat hetkiseksi.

— Mitä sinä nyt, Carl Gustav?

— Nytkö?

— Niin, tämän jälkeen?

Hän heittää toteutumattomat haaveet tovereitten silmille.

— Minä menen vielä chevalierkaartiin.

Toverit nauravat.

Itsekseen hän mutisee: merille, menen merille.

Kaikkien epäonnistuneiden nuorukaisten uusi haave, keskinkertaisuuden tuntomerkki. Hänestä tuntuu, että se

on todella itsenäinen teko ja ainoa rohkea ajatus tässä tilanteessa.

4

Emäntä seisoo uunin vieressä kädet nyrkissä, nyrkit lonkilla. Eeva Maria Kustaava nauhoo uusia ruojukenkiä. Emäntä katsoo. Ruojukengät ovat tavallista nahkaa, eivät kiiltonahkaa.

— Vielä sinustakin kunnan piika tulee, kunhan ensin lihoisit. Vaikka johan sinä meillä olet melkoisesti pyöristynyt, emäntä puhuu.

Mummoni Eeva Maria Kustaava on nyt ollut piikana talossa kolme vuotta. Hän on saanut ensimmäisen kerran elämässään rahapalkkaa. Hän on ostanut herastuomarin maakaupasta röijyn, vyöliinan ja hartiahuivin. Kengät on teetetty suutarilla, varta vasten hänen omien jalkojensa mitoilla.

— Ja katsokin kanssa nyt itsesi perään, kun ensi kertaa kylille noin fiininä menet.

Eeva Maria Kustaava punastuu. Hän ei ole ymmärtävinään.

— Mitä se emäntä nyt?

— Sitä vaan, että katsokin eteesi, tyttö. Sinä alat olla jonätti piika. Eikä meidän talossa suvaita, että piikat hilaa renkejä pirtin sänkyyn tai että ne ulkona seiniä vasten rengin kanssa lääppivät. Meidän isäntä ei sellaista ymmärrä. Kyllä ne rengit sinuakin yrittävät. Mutta sano niille tiukasti, että eipäs ennen ennenkuin papin edessä käydään.

— Kuka nyt minusta. Enkähän minä semmoisia.

— Elä, elä puhu, tyttö. Kyllä mulla on silmät päässä. Naisen pitää oleman puhdas sekä sielultaan että

ruumiiltaan siihen saakka kun se vihkialttarille nousee ja avioliittoon astuu. Niin sanotaan sanassakin.

— En minä ole missään ollut, semmoisissa.

— Elä, elä puhu, kyllä minä tiedän. Kun vaan muistelen omaa nuoruuttani. Semmoisia ne nuoret miehet aina ovat. Hihi. Kyllä maar minä sen tiedän. Mutta rengin mukana elä ikinä mene kahden kesken pimeään. Mitään muuta piikatyttö ei niin kadu kuin nuorena naimistansa. Torpparin elämä on kovaa. Muista se, kun ne pyytävät sinua porstuaan ihmeitä noutamaan.

Mummoni Eeva Maria Kustaava kiristää vyöliinan nauhoja. Emännän katse seuraa tytön käsien liikkeitä. Vyötärö ohenee ja povi kohoo. Emäntä koskettaa omaa vyötäröään, sivelee vatsaansa.

— Varo vaan tyttö, itseäsi. Kyllä tuossakin on jo tarpeeksi nälkiintyneelle renkipojalle. Kun eivät edes kunnolla lukeakaan osaa. Mistä ne sitten tapoja tietäisivät.

Eeva Maria Kustaava häkeltyy ja aikoo löysätä vyöliinan nauhoja. Emäntä kieltää.

— Anna olla. Saa sitä silmänruokaa olla, kun se siveellistä on. Ei pääse kukaan sanomaan, että meidän palveluksessa olisit laihtunut. Näkevätpähän toisetkin, että on meidän talossa meidän piioilla lihaa rinnuksissa niin kuin aikaihmisillä. Ei pidä kenenkään sanoa, että piikaa on nälässä kiusattu. Anna kun minä kiristän takaa. Se on talon kunnia, kun on pulskia piikoja.

Emäntä kiristää röijyn piukalle. Piian on aluksi vaikea hengittää.

— No mene nyt ja tule sitten ajoissa kotiin. Ja kun ne rupeavat siellä sun korvaasi rumia puhumaan, anna sinä Jumalan sanalla takaisin, silloin ne jättää rauhaan.

— Hyvästi sitten vähäksi aikaa.

— Hyvästi ja muista mitä minä sanoin kanssa.

Eeva Maria Kustaava kietoo hartiahuivin olkapäille ja lähtee. Hän kävelee pihan poikki kylätielle. Hän tuntee, että emäntä katsoo kulkua ikkunasta. Hän kävelee aluksi hitaasti, katselee taivaalle ja hyräilee niin kuin hänellä ei näyttäisi olevan kiirettä. Sydän läpättää ja hengitys on katkonaista. Heti kun hän pääsee niin kauas kylätiellä, ettei pirtin ikkunasta enää hämärän takia voi erottaa kävelyä, hän tihentää askeleita. Sitten hän painelee puolijuoksua. Ja sitten hän jo juoksee. Hänellä on kuuma ja posket hehkuvat. Vyöliina kiristää.

Vähän ennen seuraavan talon piiriä hän hidastaa askeleita. Hän ohittaa talon kävelemällä. Hän kävelee ensimmäistä kertaa elämässään kylätietä omissa varta vasten tehdyissä vaatteissa.

Mitähän muut sanovat.

Hän menee Ylitaloon. Kylän nuoret kokoontuvat sunnuntaina Ylitalon väentupaan. Siellä istutaan ja leikitään ihmetuolisilla. Tai sitten panttisilla. Se on melkein sama asia. Tanssia ei uskalleta. Tanssiin on aina pyydettävä papin lupa. Eikä nyt ole häitä ei muutenkaan semmoinen aika että uskallettaisiin pyytää papin lupa. Vasta tapanina uskalletaan ja sitten vasta pääsiäisenä. Tai jos sitä ennen sattuu häitä. Ja sattuuhan niitä, kun Jussilan Liinu menee tämän kuun lopulla avioon. Se tapahtuu kahden viikon päästä lauantaina ja sunnuntaina. Sitten tanssitaan. Oli hyvä, kun sai omat vaatteet siihen mennessä päälle.

Eeva Maria Kustaava pysähtyy Ylitalon eteiseen ja kuuntelee. Palvelusväen pirtistä kuuluu naurua. Sitten hän raottaa ovea, puikahtaa ovesta, toivottaa hiljaisella äänellä hyvän ehtoon ja livahtaa ovensuupenkille istumaan. Siinä istuu toisia tyttöjä. Tytöt supattelivat keskenään. Katosta riippuu suuri öljylamppu. Seinävierustan penkeillä istuu nuoria miehiä. Kiikkutuolissa istuu joku outo mies ja polttaa

piippua. Sillä on mustat verkavaatteet, anturakengät ja valkoinen kaulus.

— Me oltiin Jaappanissa ja nähtiin jaappanilaisia, Kulmalan renki kertoo. Hän seisoo Mehtälän piian kanssa keskellä pirttiä ja pitää tätä kädestä. He ovat juuri tulleet eteisestä ihmeitä noutamasta ja Mehtälän piika punastelee.

— Mitä muuta te näitte. Oliko Jaappanissa kauniita tyttöjä, pojalta kysytään.

— Oliko siellä kauniita poikia, tytöltä kysytään.

Piika ja renki katsovat toisiinsa, takeltelevat. Penkeiltä kuuluu naurua.

— Hyvä on. Saatte mennä. Uusi pari ihmeitä noutamaan. Onko tullut uusia leikkijöitä. Hei, tyttö siellä ovensuussa, anna pantti tänne.

Eeva Maria Kustaava on ihmetuolisilla ollessaan pelännyt, ettei kukaan huolisi häntä parikseen eteiseen noutamaan ihmeitä. Hän on ollut köyhä ja vanhoissa vaatteissa. Aina on joku ujo renki valinnut hänet parikseen ja taluttanut eteiseen, painanut eteisen seinää vasten, vetänyt lähelle itseään, antanut suuta ja hamuillut käsillään. Hän on sallinut sen tapahtua. Se on kuulunut leikkiin. Tärkeintä on ollut, että on päässyt mukaan, ettei ole tarvinnut istua koko iltaa yksin ovensuupenkillä. Ja kun hänen vuoronsa on tullut valita toveri ihmeitä noutamaan, hän on valinnut saman rengin. He ovat menneet käsi kädessä eteiseen. Eteisessä Eeva Maria Kustaava on sopottanut rengin korvaan: kerrotaan niille vaikka ... Turkin sulttaanista. Sitten hän on painautunut renkiä vasten, saanut suuta rengiltä ja sitten he ovat menneet pirttiin kertomaan Turkin sulttaanista.

Eeva Maria Kustaava vie panttinsa pantinpitäjälle.

— Eevalla on uusi röijy.

— Niin on. Oli se jo aikakin. Sinä olit ihan kerjäläisen näköinen.

Piiat sopottavat keskenään ovensuupenkillä ja nauravat.

— Katsokaa, täällä on tyttö ja sillä on ensi kertaa omat vaatteet päällä ... katsokaa tekin merimies.

Eeva punastuu. Hävettää. Itkettää. Ei saa itkeä. Kiikkutuolissa istuja on muukalainen. Sekin saa nyt tietää. Tutut piiat ovat suulaita, pahoja. Hän on pitänyt piikoja ystävinä.

Pantinpitäjä nostaa hatusta pantin.

— Jonka pantti tämä on, sen vuoro on mennä ihmeitä noutamaan.

Se ei ole Eevan pantti.

Merimies nousee ja panee piipun taskuunsa.

— Näkyy olevan minun panttini.

— Etsi pari itsellesi.

Merimies kävelee piikojen penkin edessä ja pysähtyy Eeva Maria Kustaavan kohdalle. — Tuletko sinä?

Tyttö kuulee miehen kysyvän, mutta ei nouse penkiltä. Hävettää nousta. Tämä on varmasti erehdys. Ei kai merimies häntä tarkoita. Ei voi tarkoittaa häntä, nuorta tyttöä. Hänellä ei ole ennen ollut omia vaatteita ja äsken se sai senkin kuulla. Ei se voi olla tosissaan. Onhan täällä talollistenkin tyttöjä ja aikaihmissiä ja kunnon piikoja, lihavia.

— Mikä sinun nimesi on?

— Eeva Maria.

— No tule sitten.

Merimies ottaa häntä kädestä ja taluttaa eteiseen.

Hän tuntee piikojen katseet selässään. Hän kuulee sopotusta penkiltä. Sitten hän ymmärtää merimiehen pitävän häntä kädestä ja taluttavan eteiseen. Sitten hän ei kuule enää muuta kuin oman katkonaisen hengityksensä, ihon värinän ja sydämen läpätyksen. He painavat oven kiinni. Pelottaa. Merimies taluttaa häntä eteisen nurkkaan. Outo haju lähtee merimiehen vaatteista. Hän ei uskalla

tehdä mitään, ei edes painautua merimiestä vasten niin kuin yleensä on ollut tapana. Hän painautuu seinää vasten, värisee ja odottaa. Merimies on parin askelen päässä. Eeva Maria Kustaava tajuaa, ettei tämä aiokaan lähestyä. Hän kuulee miten merimies avaa pullon korkin. Sitten kuuluu pientä pulputusta. Sitten tuntuu rommin haju. Samanlaisen rommin, jota saa ostaa herastuomarin maakaupasta.

— Ääh, merimies sanoo.

Eeva Maria Kustaava kuulee, miten pullon korkki painetaan kiinni ja pullo pannaan taskuun.

— Mitäs ihmeitä me noudetaan niille pirtissä istujille?

— En minä vaan tiedä.

Mies tulee lähemmäksi.

— No sano nyt joku ihme.

— En minä tiedä.

— Sopota korvaan niin kuin tapa on.

— Kun minä en osaa.

Mies ottaa Eeva Maria Kustaavan vyötärön kyynärkoukkuunsa.

— Onpa ohut tyttö. Sano nyt joku ihme ... Mutta sinähän ihan täriset.

— Ee ... en minä.

— Onko sinulla vilu?

— Eikä ole. Minä muuten vaan.

— Mitä sinä sitten täriset. Pelkäätkö sinä minua?

— Vähäsen minä.

— Vai niin. Miten vanha sinä olet?

Merimies irrottaa kätensä.

— Kohta jo, kohta minä jo ...

— Sano pois.

— Kohta yhdeksäntoista. Äsken täytin kahdeksantoista.

— Vai niin.

— Niin. Kyllä minä jo olen.

— Niin, niin. Pelkää sinä vaan, ei se paha ole. No tulehan. Mennään ja kerrotaan niille ihmeitä.

Merimies ottaa tyttöä kädestä ja taluttaa hänet pirttiin.

— Mitä ihmeitä teillä on tuliaisiksi?

Eeva Maria Kustaava hätkähtää. He eivät ole suunnitelleet mitään kertomista. Merimies ei hätkähdä, hän alkaa kertoa. Hän kertoo Euroopasta, sen kartasta, sen valtioista ja Ruotsin maasta. Siitä, miten Ruotsin maahan kuljetaan. Että jalkapatikassa sinne pääsee vain pohjoista tietä. Jos muuten aikoo sinne mennä, pitää purjehtia, Pohjanlahti Ruotsin välissä.

Merimies kertoo pitkään. Ylitalon renkiä harmittaa. Kaikki kuuntelevat merimiestä. Tavallisesti kaikki kuuntelevat häntä, Alperttia. Tavallisesti hän saa kertoa niin pitkään kuin tahtoo. Hän tietää enemmän asioita kuin muut. Hän on ajanut rahtia enemmän kuin muut ja nähnyt enemmän maailmaa kuin muut. Alpertti on tottunut siihen, että toiset kuuntelevat häntä koko illan. Tavallisesti hän puhuu hevosista tai tappeluista joita rahtimatkoilla joskus on sattunut tai on kuullut jonkun rahtirengin kertovan. Tai kummituksista. Mutta nyt merimies kertoo Ruotsista ja Euroopasta. Alpertti ei saa kertoa mitään.

— Kyllä sinne Ruotsin maahan muutenkin jalkaisin pääsee, Alpertti sanoo.

— Mitenkä muuten pääsee, sanopas, minä en ainakaan tiedä, merimies sanoo.

— Pääseepä vaan.

— Kun kerta pääsee, niin kerro miten. Sanohan ensin, miten täältä Suomesta sitten päästäisiin ulkomerelle purjehtimaan, jos kerran muutakin kautta kuin pohjoista tietä pääsisi jalkapatikassa Ruotsiin kävelemään.

Alpertti ymmärtää, että hän on häviöllä. Kaikki uskovat merimiestä.

— Kyllä pääsee, ettekö hoksaa, Alpertti inttää.

— En hoksaa.

— No siltahan siinä on Ruotsin ja Suomen välissä meren ylitse. Se nostetaan aina ylös kun laivat ajavat ulkomerelle, Alpertti keksii.

Merimies nauraa. Sitten kaikki nauravat. Lopulta Alperttikin nauraa. Välillä hän vilkuilee ovensuupenkille. Siellä istuu Eeva Maria Kustaava, tyttö, jota merimies on pyytänyt ihmeitä noutamaan. Sehän on kaunis tyttö, kumma kun en ole ennen hoksannut, Alpertti ajattelee.

Leikki jatkuu.

Eeva Maria Kustaavan vuoro tulee pyytää toveria ihmeitä noutamaan. Hän valitsee merimiehen. Kun hän kävelee merimiehen eteen ja niaa, piikojen penkki hiljenee. Hän tuntee, että häntä katsotaan. Hän ei välitä enää piioista. Katsokoot. Hän tarttuu merimiehen käteen ja lähtee kuljettamaan tätä suuren pirtin poikki ovea kohti. Hän kävelee sipsuttelevin askelin, pää pystyssä, hän ei katsele ympärilleen. Hän tuntee huminaa päässään ja koko ruumiissa. Ensi kertaa elämässä hän on nainen eikä tyttö. Hän on vapaa piika ja saa rahapalkkaa.

Kun he tulevat eteiseen, humina haihtuu päästä. Hän menee eteisen nurkkaan ja painautuu seinää vasten. Taas pelottaa. Hän on taas tyttö, kun muut piikat eivät ole näkemässä. Hän tuntee, ettei merimies seuraa häntä nurkkaan saakka. Hän kuulee, miten pullo vedetään taskusta ja pullo avataan. Hän kuulee pulputuksen ja sen, kun korkki pannaan pullon suulle ja pullo taskuun. Sitten tuntuu taas rommin lemu ja sitten kuuluu merimiehen ääni.

— Miksi sinä minua pyysit. Suutako antamaan?

Ääni on vanha ja väsynyt.

— Ee ... en.

— Miksi sitten?

— Että kertoisitte lisää Euroopasta ja, ja.

— Ja mistä. Ei siitä mitään kaunista kertomista ole.

— Ja jostakin muusta. Maailmasta.

Merimies ottaa tupakkakukkaron ja piipun. Hän lataa piippua ja lähestyy tyttöä.

— No mitäs ihmeitä me nyt noudetaan?

— En minä vaan tiedä.

Mies raapaisee tulta ja valaisee tytön kasvoja. Aikomus on samalla tikulla sytyttää piippu. Kun hän katsoo tyttöä, tikku ei mene kopan suulle tupakoitten päälle. Mies liikauttaa rannetta ja tikku sammuu.

— Sinähän olet kaunis tyttö.

— Ee ... en minä.

Sitten Eeva Maria Kustaava purskahtaa nauruun. Hän nauraa pitkään. Tuntuu kuin hän olisi taas tuvassa ja kaikki katsoisivat häntä. Hän ei enää pelkää. Hän on taas nainen. Hän tuntee, että kasvot hehkuvat, silmät, suu ja korvat, ruumis ja kädet ja jalat, ja päässä humisee.

— Häh? Merimies raapaisee uudelleen tulta. He katsovat silmiin. Eeva Maria Kustaava tuntee hymyilevänsä ja keinuttelevansa itseään. Sitten käsi koskettaa röijyn etumusta. Sitten käsi tarttuu vyötäröön ja vetää verkatakkia vasten. Tuntuu rommin ja tupakan ja jonkin oudon haju. Hän tuntee poskellaan miehen viikset ja sitten huulet. Viikset kutittavat poskea. Sitten huulet siirtyvät poskea pitkin korvannipukkaan ja siitä korvalle. Hän värisee ja kuulee sitten kun huulet sanovat korvaan.

— Tätäkö varten sinä minut tänne pyysit?

Eeva Maria Kustaava hätäntyy. Hävettää. Hän haluaisi huutaa, ettei hän tätä varten pyytänyt. Ettei hän pyytänyt mitään varten. Hän pyysi muuten vain, omasta ilostaan, omasta huminastaan omassa ruumiissaan. Hän pyysi siksi, että hänkin on ihminen, nainen eikä tyttö.

— Ee ... en minä, hän ei saa muuta sanotuksi.

— Saanko antaa suuta.

Kun hän tuntee miehen viikset ja huulet suullaan, hän riuhtaisee päänsä loitommas.

— Ei saa.

Sitten hän, heti kun pää on takakenossa, alkaa työntää kasvojaan miehen kasvoja kohti, sinne päin missä ne pimeässä häämöttävät ja sanoo uudelleen:

— Ei saa.

Mies naurahtaa, mutta ei lähesty enää.

— Etkö sinä anna suuta kenellekään pojalle?

— Annan.

— Kenelle?

— En minä vielä sitä tiedä itsekään.

— Mutta tässä leikissäpä?

— Kaikille.

— Mutta et minulle.

— En minä teille.

— Mikset?

— Kun minä en tohdi.

— Se on oikein. Mutta turhaa sinä minua pelkää. Sinulle minä kelpaisin melkein isäksi, enkä minä ole muutenkaan tullut tänne tyttöjä porstuoissa likistelemään. Mutta elä sinäkään anna kaikkien lääppiä vaikka tämä tämmöistä leikkiä onkin. Nythän sinä olet jo oikea aikaihminen.

— Enhän minä annakaan.

— No mennään sitten pirttiin. Turhaan me tässä seistään.

He menevät. Tyttö tuntee, että piikojen penkki kääntyy oveen päin ja sieltä lähtee utelias tuijotus. Tuijotus sattuu häneen. Hän ei laske päätään. Hän sulkee silmänsä ja hymyilee. Hän on nainen eikä tyttö.

Merimies kertoo neekereistä.

Seuraavalla yhteisellä ihmeidennoutoretellä merimies istuu portailla, imee piippua ja mutisee. Eeva Maria

Kustaava seisoo hänen takanaan, nojaa seinään ja kuuntelee.

— Kyllä nuorella tytöllä olisi aina ottajia, kun olisi ottajissa tekonsa vastaajia. Niin, että katso sinä tyttö ensin tarkkaan kuka sinun vierelläsi on. Piialla ei ole kuin yksi elämä eikä sitä kannata ruveta kaikkien kanssa jakamaan. Katso, onko sillä työn tekijän mieli ja luonto. Ei piikatyttö eikä renkipoika saa elämältä monta perintöosuutta. Se joka saa elämästä semmoisen käsityksen, ettei pelkää työtä eikä liikaa varjele itseään, on saanut parasta mitä köyhä elämältä voi saada. Ja sen voi saada ihminen aivan alullaan, tuossa sinun iässäsi, tyttö. Mutta sen ymmärrät vasta vanhempana, sitten jälkeen päin, oletko sen saanut vai et.

Eeva Maria Kustaava kuulee, muttei kuuntele. Hän kuuntelee sitä, mikä hänessä itsessään liikkuu. Merimies istuu tuossa portaalla ja neuvoo häntä. Kokenut mies puhuu hänelle. Pyytää häntä ihmeitä noutamaan kerta toisensa jälkeen ja aina käy kohaus piikapenkissä. Hänellä on omat vaatteet päällä. Merimies on kokenut mies ja kokenut mies on sanonut, että hän on kaunis tyttö. Hänellä on pää pystyssä. Kun hänen sisuksissaan ja päässään humisee, se tietää, että eläminen on vapaata ja palkallista ja että toiset katsovat, kun hän kävelee suuren pirtin poikki. Se merkitsee sitä, ettei hän ole enää pelkkä piikatyttö. Hän on ihminen, piikaihminen, nainen.

Kun he palaavat pirttiin ja seuraava ihmeidennoutaja lähtee porstuaan, hän valitsee Eevan parikseen.

— Johan se siellä äsken oli, kuuluu piikapenkistä.

Valitsija ei ole kuulevinaan, hän tarttuu Eevan käteen ja lähtee viemään tätä eteiseen.

Hän on kookas vaalea poika, Alpertti, Ylitalon toinen renki, isäntärengin jälkeen seuraava Ylitalon suuressa rahtikartanossa. Ylitalosta tehdään rahtia pohjoiseen, itään ja etelään. Alpertti vastaa hevosten kunnosta. Hän ei ole

mikä tahansa renki, ojaussi. Hän on hevospies. Hän on vasta mies. Sen tietävät muutkin. Ja kun hän on hevospies, hänellä on aina tyttöjä. Eikä kunnan hevospies lähde piikaa kuin piikaa eteiseen saattelamaan, ihmeitä noutamaan. Ei lähde jokaisen talonkaan tyttären kanssa.

— Tulehan tyttö, ihmeitä noutamaan.

5

— Vielä sinustakin tulee kunnan upseeri.

Sen on isän viisas ystävä sanonut. Mannerheim uskoo sen. Hän ei mene merille. Hänestä tulee upseeri.

Ensin täytyy olla ylioppilas, muuten ei pääse Venäjälle upseerikouluun, Nikolajevin ratsuväkikouluun. Hän haluaa todelliseksi upseeriksi, ratsumieheksi, koska vain kavalleristi on todellinen upseeri. Nikolajevin ratsuväkikoulusta valmistuu kornetiksi kahdessa vuodessa.

Tsaarin Venäjän upseerin on oltava ylioppilas. Vakiintuneet käsitykset sulattanut ja täydelleen omaksunut nuori mies. Muuten hän ei pysty olemaan kunnan upseeri ja osa tsaarivallan selkärankaa. Ylioppilaalla on sellaiseen jo vähän paremmat edellytykset kuin muilla nuorukaisilla.

Mannerheim lukee ylioppilaaksi, opiskelee venettä ja kirjoittautuu Nikolajevin ratsuväenopistoon.

Kun venäläinen nuorukainen on läpäissyt tiukan upseerikoulun, hänellä ei ole huolta huomisesta. Sitten nuori mies on upseeri. Hänet siirretään johonkin varuskuntakaupunkiin laajalle Venäjänmaalle. Hän ylenee arvossa sitä mukaa kuin ikää karttuu. Hän on maailman mahtavimman valtakunnan upseeri. Itse hänen ei enää tarvitse elämästään huolehtia. Hän voi rauhassa heittää sen äiti Venäjän huoleksi. Hänellä on oleva tärkeämpää ja ankarampaa työtä kuin elämästä välin pitäminen. Hänen työtään on kortinpeluu syrjäisessä varuskuntakaupungissa,